

Giải pháp phát triển văn hoá ứng xử của sinh viên ở Trường Đại học Công nghệ Đông Á trong bối cảnh hội nhập

Trịnh Thanh Hải*

*ThS. Phó Trưởng khoa Cơ bản, Trường Đại học Công nghệ Đông Á

Received: 12/9/2023; Accepted: 15/9/2023; Published: 16/11/2023

Abstract: *Developing behavioral culture of students at East Asia University of Technology is currently a very important content in the education and training process of the university. With the goal of training future human resources with sufficient quality and capacity, in which cultural values in general and cultural behavior in particular are an important factor, playing an increasing role in the process of perfecting students' personality according to training goals and requirements, meeting current requirements for building and developing the country*

Keywords: *Students, lecturers, behavioral culture, academic advisor*

1. Đặt vấn đề

Văn hóa ứng xử (VHUX) của sinh viên (SV) ở Trường Đại học Công nghệ Đông Á không phải tự nhiên mà có, cũng không phải hình thành một lần là xong mà được phát triển trong quá trình lâu dài, phức tạp, chịu tác động của nhiều yếu tố như: môi trường; nhận thức và hoạt động của các cơ quan quản lý giáo dục; quy trình giáo dục và tự giáo dục; trong đó giáo dục, bồi dưỡng và tự giáo dục, tự bồi dưỡng ở nhà trường có vai trò quan trọng hàng đầu.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1 Một số vấn đề về VHUX của SV trường Đại học Công nghệ Đông Á

Trong những năm vừa qua với sự quan tâm sát sao của lãnh đạo, Ban Giám hiệu nhà trường cùng với sự vào cuộc của các phòng, ban, khoa đã góp phần xây dựng và nâng cao VHUX của SV. SV đã nâng cao ý thức, tinh thần trách nhiệm cao trong học tập, trong giải quyết các mối quan hệ với cán bộ, GV với bạn bè và mọi người xung quanh; luôn chấp hành đầy đủ nội quy, quy định của nhà trường, có thái độ tích cực với việc xây dựng tổ chức SV, đoàn thanh niên của nhà trường phát triển nhằm đáp ứng với sứ mạng tâm nhĩn của nhà trường đặt ra.

Bên cạnh những điểm mạnh về cơ bản trong VHUX của SV, hiện nay, do tác động của nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan, một số SV đã có những biểu hiện lệch chuẩn về giá trị, chuẩn mực văn hóa ứng xử trong quan hệ với GV, với cán bộ, với bạn bè và người dân. Thực tế những năm qua có một bộ phận không nhỏ SV của nhà trường chưa hình thành lối ứng xử có văn hóa. Cá biệt có những SV việc xưng hô, chào hỏi đối với cán bộ, GV, với bạn bè còn chưa đúng mực

thiếu ý thức tôn trọng mọi người, bên cạnh đó thái độ của số ít SV thiếu tính chuyên nghiệp không đặt sự chăm chỉ và nỗ lực vào công việc học tập, chấp hành không đúng quy định và nội quy của nhà trường trong học tập cũng như thi cử... những hạn chế đó do nhiều nguyên nhân cả khách quan và chủ quan bản thân SV trong đó có nguyên nhân khách quan là ảnh hưởng bởi mặt trái nền kinh tế xã hội, mặt trái của các nền tảng mạng xã hội hiện nay. Do đó, đã ảnh hưởng, cản trở sự phát triển, hoàn thiện nhân cách của bản thân SV, ảnh hưởng đến chất lượng giáo dục - đào tạo, xây dựng Nhà trường ngày càng phát triển. Vì vậy, phát triển VHUX của SV ở trường Đại học Công nghệ Đông Á là vấn đề vừa cơ bản, vừa cấp thiết cần được nhận thức và thực hiện trên cơ sở khoa học.

VHUX được hiểu là thái độ, hành vi ứng xử của con người trong giải quyết các mối quan hệ với xã hội, với bản thân mình theo những giá trị, chuẩn mực văn hóa phù hợp với yêu cầu và lợi ích xã hội. Như vậy, VHUX chỉ bao gồm hai chiều quan hệ: với xã hội và với bản thân.

VHUX của SV ở Trường Đại học Công nghệ Đông Á là thái độ, hành vi ứng xử của người SV trong giải quyết các mối quan hệ với xã hội, với bản thân và chức trách, nhiệm vụ theo những giá trị, chuẩn mực văn hóa đáp ứng mục tiêu yêu, cầu đào tạo. Đặc trưng căn bản nhất trong văn hóa ứng xử của SV là thái độ, hành vi ứng xử của họ trong các mối quan hệ giao tiếp.

Thái độ ứng xử của SV thể hiện ở vốn tri thức về VHUX tình cảm, niềm tin vào hệ thống giá trị, chuẩn mực văn hóa xã hội và gia đình, nhà trường. Trên cơ sở tri thức, tư tưởng về VHUX, tình cảm, niềm tin của

SV vào các giá trị, chuẩn mực văn hoá được củng cố và không ngừng được bồi dưỡng phát triển. Tình cảm, niềm tin vào các giá trị, chuẩn mực văn hoá giữ vai trò động cơ thúc đẩy, điều chỉnh hành vi ứng xử của SV theo hướng tích cực, tiến bộ, đúng với chuẩn mực văn hoá xã hội, gia đình và nhà trường.

Phát triển văn hóa ứng xử của SV ở Trường Đại học Công nghệ Đông Á tuân theo những quy luật khách quan và chịu sự tác động của nhiều yếu tố. Biểu hiện tập trung ở trình độ của các chủ thể trong việc nắm bắt, vận dụng các quy luật khách quan, huy động tốt nhất những điều kiện, khả năng có thể thúc đẩy sự phát triển văn hóa ứng xử của họ đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo. Vì vậy, Phát triển văn hóa ứng xử của SV ở Trường Đại học Công nghệ Đông Á là quá trình tác động tích cực, tự giác, hợp quy luật của các chủ thể nhằm trang bị và nâng lên một trình độ mới về thái độ, hành vi ứng xử của SV trong giải quyết các mối quan hệ với xã hội, với bản thân và chức trách nhiệm vụ theo những giá trị, chuẩn mực văn hóa đáp ứng mục tiêu yêu cầu, cầu đào tạo của nhà trường.

2.2 Một số giải pháp phát triển văn hóa ứng xử của SV ở trường Đại học Công nghệ Đông Á

2.2.1 Thường xuyên quan tâm nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên và cán bộ cố vấn học tập.

Đội ngũ giảng viên và cán bộ cố vấn học tập là những chủ thể giữ vai trò nòng cốt, trực tiếp quyết định đến chất lượng phát triển văn hoá ứng xử của SV. Do vậy, lãnh đạo, Ban Giám hiệu Nhà trường phải quan tâm thực sự đến việc xây dựng nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên và cán bộ cố vấn học tập: đủ về số lượng, có cơ cấu hợp lý, chất lượng ngày càng cao.

Phải thường xuyên quan tâm, ưu tiên tuyển chọn những giảng viên có đủ phẩm chất và năng lực sư phạm, đặc biệt là năng lực ứng xử văn hoá bổ sung thường xuyên vào đội ngũ giảng viên của nhà trường, đồng thời tiếp tục quan tâm phát triển năng lực ứng xử văn hoá cho họ. Đồng thời xây dựng đội ngũ cán bộ là cố vấn học tập, chủ động giao việc để họ tham gia các hoạt động của SV, qua đó kịp thời khuyến khích, uốn nắn, định hướng phát triển văn hoá ứng xử của SV. Mặt khác, kiên quyết chuyển những giảng viên không đủ phẩm chất và năng lực sư phạm, năng lực ứng xử văn hoá sang làm nhiệm vụ khác. Phải xác định mỗi thầy giáo, cô giáo thực sự là một tấm gương về đạo đức, văn hoá, tự học và sáng tạo để SV nêu gương học tập, làm theo. Có chính sách cụ thể nhằm động viên, khích lệ việc học tập nâng cao trình

độ của đội ngũ giảng viên; làm tốt công tác khen thưởng đối với những giảng viên có thành tích cao trong nghiên cứu khoa học và giảng dạy, đặc biệt là những giảng viên có tinh thần và phương pháp tự nghiên cứu, tự học tập tốt. Thường xuyên quan tâm tạo điều kiện thuận lợi về cơ sở vật chất phục vụ cho hoạt động nghiên cứu khoa học, giảng dạy của đội ngũ giảng viên.

Đội ngũ cán bộ là cố vấn học tập, phải thường xuyên tìm hiểu, lắng nghe ý kiến đánh giá của mọi lực lượng, nhất là của SV về văn hóa ứng xử; tiến hành nghiên cứu, xử lý thông tin và gặp gỡ trao đổi trực tiếp, chân thành đối với cá nhân từng SV. Kịp thời chấn chỉnh những SV có thái độ, hành vi ứng xử thiếu văn hoá và xử lý kiên quyết những SV có dấu hiệu vi phạm kỷ luật về đạo đức, lối sống ảnh hưởng xấu đến sự hình thành, phát triển văn hoá ứng xử của SV trong toàn trường. Mỗi người cán bộ cố vấn học tập phải là một tấm gương mẫu mực về tinh thần đấu tranh phê bình và tự phê bình; tự học tập, tự tu dưỡng, rèn luyện nâng cao phẩm chất chính trị, đạo đức, trình độ chuyên môn nghiệp vụ và văn hoá ứng xử; luôn xứng đáng là người anh, người chị thân thiết và người bạn hiểu biết, gần gũi của SV.

2.2.2 Nâng cao tính tích cực, chủ động, tự giác trong tự phát triển văn hoá ứng xử của SV trong Nhà trường

Quá trình hình thành, phát triển văn hoá ứng xử của SV là quá trình hai chiều chủ thể và khách thể tác động biện chứng với nhau. Tự phát triển văn hoá ứng xử là bộ phận không thể tách rời, sự tiếp nối, mặt bên trong của quá trình phát triển văn hoá ứng xử do xã hội, gia đình và Nhà trường thực hiện đối với SV. Mọi tác động của phát triển văn hoá ứng xử chỉ phát huy được tác dụng khi được SV tiếp nhận tích cực, được chuyển hóa thành tự phát triển văn hoá ứng xử. Về thực chất tự phát triển văn hoá ứng xử là quá trình mỗi SV hướng vào xây dựng, phát triển thái độ, hành vi ứng xử của mình cho phù hợp với những định hướng giá trị văn hoá và những chuẩn mực văn hoá xã hội, gia đình và nhà trường.

SV càng trưởng thành về mặt xã hội thì năng lực chủ quan của họ càng có vai trò quan trọng trong việc chi phối nhu cầu, khả năng tự phát triển, tự điều chỉnh, uốn nắn, làm cho mình tốt đẹp hơn trong sinh hoạt, học tập và hoạt động thực tiễn. Như thế, về nguyên tắc quá trình phát triển văn hoá ứng xử của SV phải có hoạt động tự phát triển của cá nhân họ. Hoạt động tự phát triển của người SV là nhằm rèn luyện, phát triển, hoàn thiện thái độ, hành vi ứng xử

đúng chuẩn mực văn hoá, khắc phục những thói hư tật xấu - đó là quá trình tự phát triển có ý thức và điều khiển được bản thân đáp ứng yêu cầu của xã hội, nhà trường với mục đích và hứng thú của chính họ. Vì vậy, nó đòi hỏi tính tự giác, tích cực và chủ động rất cao.

Hiện nay, trước sự tác động mạnh mẽ của cách mạng khoa học công nghệ hiện đại; thực tiễn cuộc sống, nhất là thực tiễn sự vận động phát triển của xã hội đang có những bước phát triển nhanh chóng. Do đó, SV phải thường xuyên tu dưỡng, rèn luyện phát triển văn hoá ứng xử của mình nếu không sẽ nhanh chóng bị tụt hậu. Cho nên, nâng cao tính tích cực, chủ động, tự giác trong tự phát triển văn hoá ứng xử của SV là một trong những giải pháp quan trọng giúp nâng cao hiệu quả phát triển văn hoá ứng xử của SV.

2.2.3. Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh của trường Đại học Công nghệ Đông Á

Môi trường văn hoá của trường Đại học Công nghệ Đông Á bao gồm tổng thể các thành tố văn hoá vật chất và tinh thần của Nhà trường, được biểu hiện cụ thể ở văn hoá sư phạm, văn hoá chính trị, văn hoá lãnh đạo, văn hoá doanh nghiệp... theo yêu cầu xây dựng và phát triển giáo dục đào tạo của nhà trường.

Môi trường văn hoá của Nhà trường có tác động to lớn tới quá trình phát triển văn hoá ứng xử của SV. Tại đó qua nhiều kênh “truyền dẫn” văn hoá, người SV lĩnh hội và chuyển hoá những giá trị văn hoá tiên tiến của nhân loại, dân tộc và xã hội thành giá trị văn hoá ứng xử trong nhân cách của họ. Đồng thời họ cũng tích cực đấu tranh chống lại sự tác động của những phản giá trị văn hoá (cái xấu, cái ác, cái thấp hèn ...).

Xây dựng môi trường văn hoá của Nhà trường tạo điều kiện thuận lợi cho phát triển văn hoá ứng xử của SV cần được tiến hành thường xuyên, bền bỉ, có kế hoạch và toàn diện. Song, cần tập trung vào xây dựng mối quan hệ tốt đẹp giữa SV với đội ngũ giảng viên, đội ngũ cán bộ là cố vấn học tập trong Nhà trường.

Mối quan hệ giữa SV với đội ngũ cán bộ cố vấn học tập, đội ngũ giảng viên trong nhà trường thực chất là mối quan hệ giữa người dạy và người học. Đó là một trong những mối quan hệ cơ bản, cốt lõi, mối quan hệ này không chỉ là cơ sở quyết định các mối quan hệ khác mà còn có vai trò to lớn đối với quá trình hình thành, phát triển văn hoá ứng xử của SV. Việc xây dựng mối quan hệ tốt đẹp giữa SV với đội ngũ cán bộ cố vấn học tập, đội ngũ giảng viên trong Nhà trường hiện nay, đòi hỏi cần phải có ý thức trách nhiệm và sự quan tâm từ nhiều phía.

Trước hết, đối với đội ngũ cán bộ cố vấn học tập, đội ngũ giảng viên cần phải nhận thức sâu sắc về vị trí, vai trò, trách nhiệm to lớn của mình đối với SV theo tinh thần: “Tất cả vì SV thân yêu”. Trên cơ sở chức trách, nhiệm vụ và quyền hạn của mình, tạo mọi điều kiện tốt nhất để SV học tập, tu dưỡng, rèn luyện, phát triển văn hoá ứng xử theo mục tiêu đào tạo, cũng như yêu cầu về việc làm sau khi ra trường. Mỗi lời nói và việc làm của đội ngũ cán bộ cố vấn học tập, đội ngũ giảng viên phải là những tấm gương mẫu mực về văn hoá ứng xử để SV noi theo.

Ngược lại, mỗi SV phải có ý thức tôn sư, trọng đạo; tích cực, tự giác trong học tập, tu dưỡng; khiêm tốn học hỏi; cầu tiến bộ; kiên quyết đấu tranh với những thái độ, hành vi ứng xử thiếu văn hoá, những biểu hiện chây lười trong học tập và rèn luyện, tiêu cực trong thi cử... kịp thời phát hiện và xử lý kiên quyết các trường hợp vi phạm nội quy, quy định, suy thoái về phẩm chất đạo đức, lối sống, sa vào các tệ nạn xã hội... làm ảnh hưởng đến các mối quan hệ trong Nhà trường, đặc biệt là mối quan hệ giữa SV với đội ngũ giảng viên và đội ngũ cán bộ cố vấn học tập.

3. Kết luận

Những giải pháp trên là một chỉnh thể thống nhất, mỗi giải pháp có vai trò riêng nhưng giữa chúng có quan hệ tác động qua lại lẫn nhau tạo nên tính hệ thống trong nâng cao chất lượng của hoạt động phát triển văn hoá ứng xử của SV ở trường Đại học Công nghệ Đông Á hiện nay. Vì vậy, cần thực hiện nghiêm túc, đồng bộ các giải pháp và cần có sự quan tâm thực sự của lãnh đạo, Ban Giám hiệu Nhà trường, sự chung sức của nhiều lực lượng, đặc biệt là tinh thần trách nhiệm và tính tích cực của đội ngũ cán bộ cố vấn học tập, đội ngũ giảng viên cũng như thái độ và tinh thần trách nhiệm tự giác của mỗi SV.

Tài liệu tham khảo

1. Hoàng Chí Bảo (2005), “Văn hoá ứng xử Hồ Chí Minh - Giá trị và ý nghĩa”, *Tạp chí Cộng sản*, số tháng 6. Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (1998), *Văn kiện Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII*, Nxb CTQG, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 8, Nxb CTQG, H, 1995. tr. 253
4. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, Nxb CTQG, H, 1995.
5. Nguyễn Duy Quý và Đỗ Huy (1992), *Xây dựng nền văn hoá mới ở nước ta hiện nay*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.